

Geliş Tarihi (Received): 31.05.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 20.11.2025

Araştırma Makalesi / Original Research

Hemşirelik Süreci Dersi ve Öğrencilerin Klinik Performansa İlişkin Öz-Yeterlilik Düzeyleri

Nursing Process Course and Students' Self-Efficacy Levels Regarding Clinical Performance

Emine KORKMAZ¹

Ayla ÜNSAL²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kırşehir, Türkiye

² Pof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kırşehir, Türkiye

Yazışmadan sorumlu yazar: Emine Korkmaz; e-mail: eminebes@gmail.com.

Alıntı (Cite): Korkmaz E. & Ünsal A. Hemşirelik Süreci Dersi ve Öğrencilerin Klinik Performansa İlişkin Öz-Yeterlilik Düzeyleri: Tanımlayıcı Çalışma. YBH dergisi. 2025; 6(3):92-108.

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik süreci dersini alan ve almayan öğrencilerin klinik performansla ilişkin öz-yeterlik düzeylerini belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte tasarlanan araştırmanın örneklemini, 2023-2024 eğitim-öğretim döneminde sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören 132 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan Birey Tanıtım Formu ile Klinik Performansta Öz-Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız t testi, tek yönlü anova ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin öz-yeterlik ölçeği puan ortalamaları toplam ölçeğe 73.16 ± 11.69 olup, en yüksek ortalama veri toplama (74.60 ± 15.06), en düşük ortalama ise tanılama (71.58 ± 12.22) alt boyutlarında bulunmuştur. Hemşirelik süreci dersini almayan öğrencilerin ise öz-yeterlik ölçeği puan ortalamaları toplam ölçeğe 55.52 ± 7.46 olup, en yüksek ortalama veri toplama (61.39 ± 9.18), en düşük ortalama ise uygulama (52.66 ± 10.11) alt boyutlarında bulunmuştur. Hemşirelik süreci dersi alan ve almayan öğrencilerin öz-yeterlik ölçeği toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlılık saptanmıştır ($p < 0.001$). Ayrıca öğrencilerin hemşirelik mesleğini sevme durumlarının klinik performansta özyeterliliği etkilediği belirlenmiştir ($p < 0.001$).

Sonuç: Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin, almayanlara göre toplam ve alt boyutlarda öz yeterlik puanları anlamlı düzeyde daha yüksekti. Bu doğrultuda, lisans eğitiminde ders süresinin uzatılması ve daha fazla öğrencinin bu dersi almasının sağlanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik süreci; klinik performans; özyeterlilik.

Abstract

Aim: The purpose of this study is to determine the self-efficacy levels of students who took and did not take the nursing process course regarding clinical performance.

Methods: Data were collected from 132 nursing students in 2023–2024 using a Personal Information Form and the Clinical Performance Self-Efficacy Scale.

Results: The mean self-efficacy scale scores of students who took the nursing process course were 73.16 ± 11.69 on the total scale, with the highest mean scores in the assessment sub-dimension (74.60 ± 15.06) and the lowest in the diagnosis sub-dimension (71.58 ± 12.22). Students who did not take the nursing process course had a mean total self-efficacy scale score of 55.52 ± 7.46 , with the highest mean score in the data collection sub-dimension (61.39 ± 9.18) and the lowest in the implementation sub-dimension (52.66 ± 10.11). There was a significant difference between students who took and did not take the nursing process course in total and sub-dimension scores of the self-efficacy scale ($p < 0.001$). Additionally, students' liking of the nursing profession was found to affect clinical performance self-efficacy ($p < 0.001$).

Conclusion: Students who took the nursing process course had significantly higher self-efficacy scores in total and all sub-dimensions than those who did not. Based on this, extending course duration and enabling more students to take it during undergraduate education is recommended.

Keywords: Nursing process; clinical performance; self-efficacy.

Giriş

Hemşirelik uygulamalarının temelini oluşturan hemşirelik süreci, teorik bilgilerin uygulamaya aktarılmasını sağlayan önemli bir araç olup hemşirelik eğitiminde öğrencilerin sıkça karşılaştığı ve temel becerilerin geliştirilmesini destekleyen bir konudur.⁽¹⁾ Hemşirelik süreci, hemşirelerin bakım uygulamalarını planlamasına ve bireylere en etkili bakımı sunmasına yardımcı olan sistematik bir çerçevedir.^(2,3) American Nurses Association (ANA), hemşirelik sürecini, farklı alanlarda görev yapan hemşireler için ortak bir nokta ve hemşirelerin bütüncül ve hasta merkezli bakım sunabilmesinde uygulamanın temel unsuru olarak tanımlamıştır.⁽⁴⁾ Bununla birlikte, hemşirelik süreci hemşirelik uygulamalarının sistematik ve bilimsel temelini oluşturan bir yaklaşımdır.⁽²⁾ Hemşireler bakımın her aşamasında, klinik karar vermede, problem çözmede ve klinik yargılamada hemşirelik sürecini kullanırlar.⁽⁵⁾ Bu sürecin temelini oluşturan klinik akıl yürütme, eleştirel düşünmenin bir yansımasıdır ve sürecin etkinliğini belirleyen temel bilişsel işleyiştir.⁽⁶⁾ Zahro ve arkadaşlarının (2025) çalışmasında, hemşirelik süreci; hastayı değerlendirme, tanı koyma, plan yapma, uygulama ve değerlendirme aşamalarını kapsayan sistematik bir yaklaşım olarak tanımlanmakta ve bu sürecin her aşamasında eleştirel düşünmenin temel bir bileşen olduğu vurgulanmaktadır.⁽⁷⁾ Chabeli (2007), hemşirelik sürecini hemşirelerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini kapsayan; problem çözme ve karar verme aşamalarında kullandıkları özgün bir düşünce ve davranış biçimi olarak tanımlamış, ayrıca eleştirel düşünmenin hemşirelik sürecinin her aşamasında temel ve vazgeçilmez bir beceri olduğunu vurgulamıştır.⁽⁸⁾ Dolayısıyla, hemşirelik sürecinde eleştirel düşünme; mesleki sorumluluğun ve verilen hemşirelik bakımının kalitesinin önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir.⁽⁹⁾

Bilimsel akıl yürütme ve problem çözme basamaklarıyla benzerlik gösteren hemşirelik süreci; veri toplama, hemşirelik tanısı oluşturma, bakımı planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere birbirini izleyen beş aşamadan oluşur.⁽²⁾ Her aşamada klinik karar alma süreci yer alır ve bu kararlar eleştirel düşünme becerileriyle verilir.^(2,10) Eleştirel düşünme becerileriyle desteklenen hemşirelik süreci, klinik karar vermeyi kolaylaştırır, kanıta dayalı bakım uygulamalarının gerçekleştirilmesini sağlar, doğru ve etkili girişimlerin planlanıp uygulanmasına olanak tanır ve değerlendirme sürecini yorumlayarak bakımın bütüncül şekilde sürdürülmesine katkıda bulunur.⁽¹¹⁾

Hemşirelik sürecinin kullanılması, hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin karar verme ve akıl temelli uygulamalarda eleştirel düşünme becerilerini bütünleştirmelerini sağlarken; birey,

aile ve gruplara bütüncül bir bakım sunulmasını destekler ve hemşirelik mesleğine profesyonel bir kimlik kazandırır.⁽¹²⁾

Hemşirelik sürecinin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin eğitim sürecinde kazandırılması beklenir.⁽¹³⁾ Bu nedenle, hemşirelik eğitimi sırasında öğrencilerin hemşirelik sürecini uygulayarak teorik bilgilerini pratiğe dökme, becerilerini geliştirme ve deneyim kazanma fırsatına sahip olmaları sağlanmalıdır.⁽¹⁴⁾

Hemşirelik, teorik ve uygulamalı eğitime dayalı profesyonel bir meslektir. Hemşirelik eğitiminde öğrencilerin teorik bilgilerini klinik uygulamalarla bütünleştirerek mesleki yeterlilik kazanmaları hedeflenmektedir.⁽¹⁶⁾ Öğrenme hedeflerine ulaşma düzeyinin değerlendirilmesinde, öğrencilerin klinik performanslarının belirlenmesi önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda öğrencilerin öz-yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesi, klinik becerilerinin gelişimini anlamada etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.⁽¹⁷⁾ Öz-yeterlik, yaşam ile ilgili olaylar üzerinde etkili olabilmek için bireylerin belirli bir performans sergileyip sonuca ulaşması ve bütün bunları yaparken kendine olan inancını ifade etmesidir.⁽¹⁸⁾ Klinik öz-yeterlik, hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamda görevlerini yerine getirme ve doğru kararlar alma konusundaki algıladıkları güveni ifade etmektedir.⁽¹⁹⁾

Öğrencilerin klinik performansa yönelik öz-yeterlik düzeylerinin belirlenmesi, kuramsal bilginin uygulamaya ne ölçüde aktarıldığını değerlendirmek için etkili bir yöntemdir. Bu bağlamda, öğrencilerin klinik performansa ilişkin öz-yeterlik algılarının incelenmesi büyük önem taşımaktadır.⁽²⁰⁾ Yapılan çalışmalar öğrencilerin klinik öz-yeterlik algılarının artmasının, klinik yeterliliklerini, akademik başarılarını, iyimserlik düzeylerini ve problem çözme becerilerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.⁽²¹⁻²³⁾ Buna karşılık düşük öz-yeterlik düzeyi, psikolojik sıkıntı ve stres seviyesinin artmasına neden olabilmektedir.⁽²¹⁻²³⁾ Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik süreci konusundaki yetkinliklerinin, sağlıklı/hasta bireyden veri toplayabilme, hemşirelik tanısı koyabilme, uygun girişimleri planlayarak uygulayabilme ve sonuçları değerlendirebilme becerilerine katkı sağlayacağı ve klinik uygulamadaki öz-yeterliklerini olumlu yönde etkileyerek bireylere sunulan bakımın niteliğini artıracığı düşünülmektedir. Literatürde öğrenci hemşirelerin hemşirelik sürecinin veri toplama ve tanılama aşamalarına ilişkin algılama düzeylerini⁽²⁴⁻²⁸⁾ ve klinik performanslarına ilişkin öz-yeterliklerini^(20,29,30) inceleyen çalışmalar olmasına karşın hemşirelik süreci dersinin klinik performansa ilişkin öz-yeterlik düzeyine etkisini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, hemşirelik eğitiminin temel yapı taşlarından biri olan hemşirelik süreci dersinin, öğrenci hemşirelerin klinik uygulamadaki öz-yeterlik düzeylerine ne ölçüde

katkı sağladığını ortaya koyarak önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Elde edilecek bulgular, hemşirelik eğitim programlarının içeriğinin geliştirilmesine, kuramsal derslerin klinik becerilere katkısının kanıta dayalı olarak değerlendirilmesine ve öğrenci yeterliklerinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırma hemşirelik süreci dersini alan ve almayan öğrencilerin klinik performansa ilişkin öz-yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterlik düzeyleri nedir?
2. Hemşirelik süreci dersini almayan öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterlik düzeyleri nedir?
3. Hemşirelik süreci dersini alan ve almayan öğrencilerin öz-yeterlik düzeyleri arasında fark var mıdır?
4. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterlik düzeyleri tanıtıcı özelliklere göre farklılık göstermekte midir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde birinci sınıfta öğrenim gören 180 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılmayı gönüllülük ilkesi ile kabul eden ve seçmeli dersler kategorisinde bulunan hemşirelik süreci dersini alan (68) ve almayan (64) toplam 132 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Bu durum, evrenin %73.33'üne ulaşıldığını göstermektedir. Katılım oranının %70'in üzerinde olması, literatürde örneklem temsiliyet gücü açısından kabul edilebilir bir düzey olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle elde edilen örneklem grubunun, araştırma evrenini temsil etme açısından yeterli olduğu kabul edilmiştir.⁽³¹⁾

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Birey Tanıtım Formu ve Klinik Performansta Öz-Yeterlik Ölçeği (KPÖYÖ) kullanılmıştır.

Birey tanıtım formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan form, öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik altı sorudan (yaş, cinsiyet, hemşirelik süreci dersi alma durumu, hemşirelik mesleğini seçme durumu, hemşirelik mesleğini sevmeye durumu, uygulamaya çıkılan klinik ve hemşirelik sürecinde en çok zorlandıkları aşama) oluşmuştur.

Klinik performansta öz-yeterlilik ölçeği (KPÖYÖ)

Hemşirelik öğrencilerinin klinik performansları hakkındaki öz- yeterlik algılarının belirlenmesi amacı ile 2009'da Cheraghi ve arkadaşları⁽³²⁾ tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Pozam ve Zaybak (2016), tarafından yapılmıştır. Ölçek, toplam 37 maddeden oluşan likert tipinde bir ölçektir. Ölçekte %0, %10, %20, %30, %40, %50, %60, %70, %80, %90, %100 olmak üzere 11 cevap yer almaktadır. %0 yanıtı “emin değilim” %100 ifadesi “tamamen eminim” yanıtını temsil etmektedir. Ölçeğin veri toplama (ilk 12 madde), “tanılama ve planlama” (13-21. madde arası), “uygulama (22-31. madde arası)” ve “değerlendirme” (32-37. madde arası) olmak üzere dört boyutu tanımlanmıştır. Ölçeğin herhangi bir kesim noktası bulunmamaktadır. Ölçek toplam ve alt boyut puanlarının değerlendirilmesi madde puan ortalamaları üzerinden yapılmaktadır. Ölçekten alınan puan ortalamasının yüksek olması, klinik performansta öz-yeterliliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Pozam ve Zaybak'ın çalışmasında ölçeğin toplam Cronbach alfa değeri .98 bulunmuştur. ⁽³³⁾ Bu çalışmada ölçeğe ait Cronbach alfa değeri ise .97 olarak bulunmuştur.

Verileri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırma verilerinin toplanmasında “Birey Tanıtım Formu ve Klinik Performansta Öz-Yeterlilik Ölçeği (KPÖYÖ)” kullanılmıştır. Veriler, hemşirelik öğrencilerinin teorik ve klinik eğitimlerini tamamladıkları dönemin son haftasında yüz yüze anket uygulaması yoluyla toplanmıştır. Araştırmacı veri toplamak amacıyla öğrencilerin ders saatlerinden 10 dakika önce sınıflara giderek öğrencilere araştırmanın amacını açıklamış, yazılı ve sözlü bilgilendirilmiş onamlarını almıştır. Araştırmaya katılmak isteyen öğrencilere veri toplama formları dağıtılarak doldurmaları için gerekli süre tanınmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür.

Hemşirelik süreci dersi, birinci sınıf öğrencilerine yönelik olarak verilen, haftada 2 saatlik teorik içeriğe sahip seçmeli bir derstir. Ders, klasik eğitim modeliyle yürütülmekte olup,

anlatımlar PowerPoint sunumlar ve örnek vaka senaryoları eşliğinde gerçekleştirilmektedir. Dönem boyunca öğrencilere vaka temelli etkinlikler yoluyla kritik düşünme, karar verme ve problem çözme becerilerini desteklemeye yönelik etkinlikler sunulmaktadır. Ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrenciler, ara sınav, yarı yıl sonu sınavı ve/veya vaka analizlerine dayalı yazılı uygulamalar yoluyla değerlendirilmektedir.

Ders içeriğinde, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme süreci, sınıflandırma sistemleri, ortak dil kullanımı, hemşirelik sürecinin tanımı ve tarihçesi, veri toplama, hemşirelik tanılarının oluşturulması, bakım planlama ve önceliklendirme, uygulama, değerlendirme ve örnek vaka analizleri yer almaktadır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirirken sayı, yüzde, min-maks değer, ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık değerleri ile analiz edilmiştir. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olması normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle karşılaştırmalarda parametrik testlerden iki bağımsız grup arasındaki fark için bağımsız t testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve fark bulunduğu durumda fark yaratan grubu bulmak için Bonferroni testi kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Tablo 1: Normallik analizi sonuçları

	Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık	Durum
Veri toplama		0.652	0.567	Normal
Tanımlama ve planlama		0.711	0.842	Normal
Uygulama		0.037	-0.764	Normal
Değerlendirme		0.132	-0.517	Normal
Toplam ölçek		0.337	-0.701	Normal

Araştırmanın Etik Boyutu

Çalışma için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan (Tarih: 03 Eylül 2024, Karar No: 2024/08/05) ve fakülte dekanlığından (13 Mayıs 2024, Sayı: 638492) araştırma verilerinin toplanması için yazılı izin alınmıştır. Tüm öğrencilere çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve onların bilgilendirilmiş onamları alınarak araştırmaya katılmayı kabul edenlerle araştırma yürütülmüştür. Bu çalışma, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Katılımcıların tanıtıcı özelliklerine ilişkin dağılım Tablo 2’de sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.08 ± 3.16 ’dır. Öğrencilerin 92’si (%69.70) kadın, 40’ı (%30.30) ise erkektir. Katılımcıların 68’i (%51.50) hemşirelik süreci dersini aldığını, 64’ü (%48.50) ise almadığını ifade etmiştir. Mesleği isteyerek seçenlerin sayısı 72’dir (%54.50) ve 85 öğrenci (%64.40) mesleğini sevdiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin 48’i (%36.40) dahili birimlerde ve 40’ı (%30.30) cerrahi birimlerde klinik uygulamaya katılmıştır. Hemşirelik sürecinde en çok zorlanılan aşama tanılama/hemşirelik tanısı olup 52 öğrenci (%39.40) bu aşamada güçlük yaşadığını bildirmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (n=132)

Değişken	Sayı (n)	%
Yaş ($\bar{x} \pm SS$: 20.08 ± 3.16)		
Cinsiyet		
Kadın	92	69.70
Erkek	40	30.30
Hemşirelik süreci dersi alma durumu		
Süreç dersi alan	68	51.50
Süreç dersi almayan	64	48.50
Hemşirelik mesleğini seçme durumu		
İsteyerek	72	54.50
Öneri üzerine	45	34.10
Tesadüfen	15	11.40
Hemşirelik mesleğini sevme durumu		
Evet	85	64.40
Kısmen	39	29.50
Hayır	8	6.10
Uygulamaya çıkılan klinik		
Dahili birimler	48	36.40
Cerrahi birimler	40	30.30
Yoğun bakım	29	22.00
Diğer ¹	15	11.40
Hemşirelik sürecinde en çok zorlanılan aşama		
Veri Toplama	31	23.20
Tanılama / Hemşirelik tanısı	52	39.40
Planlama	10	7.60
Uygulama	25	18.90
Değerlendirme	14	10.60

Kısaltmalar: ¹Diğer: Kan alma, acil ünitesi, $\bar{X}$: Aritmetik ortalama, SS=Standart Sapma

Öğrencilerin KPÖYÖ’den almış oldukları toplam ölçek ve alt boyut puanları Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre, hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin KPÖYÖ puan ortalamaları toplam ölçekte 73.16 ± 11.69 olup, en yüksek ortalama veri toplama (74.60 ± 15.06), en düşük ortalama ise tanılama ve planlama (71.58 ± 12.22) alt boyutunda bulunmuştur. Hemşirelik süreci

dersini almayan öğrencilerin ise KPÖYÖ puan ortalamaları toplam ölçekte 55.52 ± 7.46 olup, en yüksek ortalama veri toplama (61.39 ± 9.18), en düşük ortalama ise uygulama (52.66 ± 10.11) alt boyutunda bulunmuştur. Yapılan analizde hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin hem toplam ölçekte hem de bütün alt boyutlarda öz-yeterlik puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.001$).

Tablo 3: Öğrencilerin KPÖYÖ Toplam Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Dağılımı (n=132)

Klinik Performansta Öz-yeterlik Ölçeği ve Alt Boyutlar	Hemşirelik Süreci Dersini Alanlar		Hemşirelik Süreci Dersini Almayanlar		İstatistiksel Analiz	
	$\bar{X} \pm SS$	Min-Max	$\bar{X} \pm SS$	Min-Max	Test	P
Veri toplama	74.60 ± 15.06	42.50-129.17	61.39 ± 9.18	44.17-88.33	t=6.040	p < 0.001
Tanımlama ve planlama	71.58 ± 12.22	42.22-94.44	54.55 ± 9.39	30.00-78.89	t=8.928	p < 0.001
Uygulama	74.28 ± 12.60	42.70-99.00	52.66 ± 10.11	32.40-77.90	t=10.828	p < 0.001
Değerlendirme	72.18 ± 15.10	20.00-100.0	53.49 ± 10.56	25.00-76.67	t=8.191	p < 0.001
Toplam	73.16 ± 11.69	42.23-95.51	55.52 ± 7.46	41.38-72.90	t=10.391	p < 0.001

Kısaltmalar: t:Bağımsız t testi, SS= Standart Sapma, $\bar{X}$ = Aritmetik Ortalama

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre KPÖYÖ toplam puanlarının karşılaştırılması Tablo 4'te sunulmuştur. Yapılan analizde mesleği sevme ile ölçek puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Fark yaratan grubu bulmak için Bonferroni testi uygulanmıştır. Evet yanıtı veren öğrencilerin ölçek puan ortalamasının hayır yanıtı veren öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre KPÖYÖ Toplam Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Klinik Performansta Öz-Yeterlilik Ölçeği (KPÖYÖ)	
	X±SS	Test/P
Cinsiyet		
Kadın	64.85±13.87	t=0.323/ P= 0.747
Erkek	64.04±11.76	
Hemşirelik mesleğini seçme durumu		
İsteyerek	65.20±13.43	F=0.574 / P= 0.565
Tesadüfen	61.19±16.06	
Öneri üzerine	64.80±11.90	
Hemşirelik mesleğini sevmeye durumu		
Evet	66.35±13.03	F=4.394 / P ^a = 0.014 1>3
Kısmen	63.24±13.30	
Hayır	57.72±8.05	
Uygulamaya çıkılan klinik		
Dahili birimler	64.36±14.24	F=0.370/ P= 0.771
Cerrahi birimler	66.24±13.53	
Yoğun bakım	63.91±12.22	
Diğer ⁱ	62.36±11.50	
Hemşirelik sürecinin aşamalarında zorlanma durumu		
Veri toplama	60.69±14.34	F=1.039/ P= 0.390
Tanımlama/hemşirelik tanısı	66.40±12.72	
Planlama	63.28±10.85	
Uygulama	64.70±12.93	
Değerlendirme	66.22±13.73	

Kısaltmalar: ^ap<0.05, t: Bağımsız örneklem t testi, F=Tek yönlü varyans analizi, SS= Standart Sapma, $\bar{X}$ = Aritmetik Ortalama, ⁱDiğer: Kan alma, acil

Tartışma

Hemşirelik süreci dersinin hemşirelik öğrencilerinin klinik performansa ilişkin öz-yeterlilik düzeyine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmadaki verilere göre; Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin KPÖYÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması, dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Toplam puan ortalamasının yüksek olması klinik performansta öz-yeterliliğin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, diğer çalışmalarda da bu çalışmanın bulgularıyla paralel olarak KPÖYÖ puanlarının yüksek olduğu bildirilmiştir.^(20,27,34) Ancak Akkuş ve Daştan'ın (2024) çalışmasında öğrencilerin KPÖYÖ puan ortalaması daha düşük bulunmuştur.⁽³⁵⁾ Öte yandan, Okuroğlu'nun (2022) hemşirelik öğrencilerinin klinik performansa ilişkin öz-yeterliliklerini akademik öz-yeterlilik ve başarı ile ilişkilendirdiği çalışmasında, öğrencilerin klinik performansa yönelik öz-yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.⁽³⁰⁾ Benzer şekilde Abdal ve arkadaşları (2015) tarafından hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirilen karma yöntem çalışmasında, öğrencilerin klinik öz-yeterlilik düzeylerinin orta seviyede olduğu saptanmıştır.⁽²⁹⁾ Ayrıca klinik

ortam ile hemşireler ve eğitimcilerin, öğrencilerin klinik öz-yeterliklerini etkileyen faktörler arasında yer aldığı bildirilmiştir.⁽²⁹⁾ Araştırma bulgularımız literatürle uyumlu olup, hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin klinik öz-yeterlik açısından kendilerini yaklaşık %73 düzeyinde yeterli gördükleri söylenebilir. Bu sonuç, öğrencilerin klinik öz-yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Literatürde benzer öz-yeterlik puanları bildirilmiş olsa da^(27,33,34), bu çalışmalar hemşirelik süreci eğitiminin doğrudan etkisini incelememiş; yalnızca öğrencilerin genel klinik performanslarına yönelik öz-yeterlik algılarını değerlendirmiştir. Bu nedenle söz konusu çalışmalarla yalnızca puan düzeyleri açısından karşılaştırma yapılabilmektedir. Oysa bu araştırmada, hemşirelik süreci dersinin sistematik ve dönem boyunca sürdürülen teorik bir eğitimle sunulmuş olması, elde edilen öz-yeterlik puanlarının doğrudan bu eğitimin etkisini yansıttığını göstermektedir. Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin klinik performansa yönelik öz-yeterlilik düzeylerinin yüksek olması, bu dersin sağladığı teorik bilgi ve uygulamalı becerilerle doğrudan ilişkili olabilir. Ayrıca hemşirelik süreci öğrencilerin eleştirel düşünme ve klinik karar verme becerilerini geliştirir. Klinik ortamda karşılaşılan karmaşık vakalar karşısında öğrencilerin analiz yapabilmesi, öncelik belirleyebilmesi ve kanıta dayalı kararlar alabilmesi, onların daha güvenli ve etkili bir bakım sunmasını sağlar. Bu da klinik değerlendirme kriterleri açısından daha yüksek puan almalarına katkıda bulunur.⁽³⁶⁾ Öz-yeterlilik, bireyin yaşam boyu edindiği deneyimlerle doğrudan ilişkilidir. Klinik öz yeterliliği düşük olan öğrencilerin klinik motivasyonlarının daha düşük olduğu ve hata yapma korkusu ile yeni öğrenmelerden kaçınma eğiliminde olduğu belirtilmektedir.⁽³⁷⁾

Hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin KPÖYÖ alt boyut puan ortalamaları genel olarak yüksek bulunmuştur. Bu öğrenciler en düşük puanı “tanılama ve planlama”, en yüksek puanı ise “veri toplama” alt boyutundan almıştır. Öte yandan, hemşirelik süreci dersini almayan öğrencilerde en düşük puanın “uygulama”, en yüksek puanın ise yine “veri toplama” alt boyutunda olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Literatür incelendiğinde, öğrencilerin “tanılama ve planlama” ile “değerlendirme” alt boyutlarından aldıkları puanların, “veri toplama” ve “uygulama” alt boyutları puanlarına kıyasla daha düşük olduğu görülmüştür.^(20,26-28) Uysal ve arkadaşları (2016) hemşirelik öğrencilerinin bakım planı oluştururken en çok zorlandıkları alanın hemşirelik tanısını belirleme olduğunu ve veri toplama, hemşirelik tanısı koyma, planlama ve değerlendirme aşamalarında istenilen düzeye ulaşamadıklarını belirtmiştir.⁽³⁸⁾ Benzer şekilde, bu çalışmada da öğrencilerin “tanılama ve planlama” ile “değerlendirme” alt boyutlarından aldıkları puanların, “veri toplama” ve “uygulama” alt boyutlarına kıyasla daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu sonuç, hemşirelik öğrencilerinin tanılama ve planlama ile değerlendirme aşamalarında daha fazla zorlandığını göstermektedir. Bu durum

klirik karar verme, bütüncül değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte klinik uygulamalarda öğrenciler, veri toplama ve hemşirelik girişimlerini uygulama basamaklarını daha fazla deneyimleme fırsatı bulmaktadır. Ancak hasta değişiminin yoğun olduğu kliniklerde, bakım verdikleri hastaların sağlık durumundaki değişimleri gözlemek için yeterli zamanları olamayabileceğinden değerlendirme aşamasında daha düşük puan almaları muhtemeldir. Hemşirelik süreci dersini almayan öğrencilerin en düşük puanı “uygulama”, en yüksek puanı ise “veri toplama” alt boyutunda almış olmaları, bu öğrencilerin teorik bilgiye sahip olsalar da edindikleri bilgileri doğrudan klinik uygulamaya aktarma konusunda zorlandıklarını gösterebilir. Bu durum, uygulama becerilerinin geliştirilmesi için hemşirelik süreci dersinin daha etkin işlenmesi ve klinik uygulamalarla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre elde edilen klinik performans öz-yeterlik puan ortalamaları incelendiğinde, erkek ve kadın öğrencilerin puanlarının benzer olduğu ve cinsiyetin öğrencilerin klinik performans öz-yeterliliklerini etkilemediği sonucuna varılmıştır (Tablo 4). Buna karşın Kurtgöz ve Yılmaz’ın (2023) çalışmalarında, kadın öğrencilerin klinik performansta öz-yeterliklerinin erkek öğrencilere göre anlamlı derecede daha iyi olduğu bildirilmiştir.⁽²⁷⁾ Diğer çalışmalarda ise cinsiyet ile klinik öz-yeterlik arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirtilmiştir.^(20,29,39,40) Hem erkek hem de kadın öğrencilerin klinik performans düzeylerinin benzer olması, cinsiyetin bu alandaki yeterlilik üzerindeki belirleyici bir faktör olmadığını, eğitim süreci, pratik deneyim ve bireysel yetkinlikler gibi faktörlerin daha etkili olabileceğini düşündürmektedir. Mesleğini isteyerek seçen ve severek yapan bireyler mesleklerine dair yeterlilik hissiyle yüksek bir doyum sağlarlar. Bu doğrultuda öğrenci hemşirelerin mesleği sevmeye durumunun klinik performans öz-yeterliklerini etkileyebileceği varsayımı ile öğrencilerin hemşirelik mesleğini sevmeye durumlarına göre klinik performans öz-yeterlik puanları karşılaştırılmıştır. Bulgular, mesleğini seven ve sevmeyen öğrenciler arasındaki klinik performans öz-yeterlik puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu ve hemşirelik mesleğini sevmeye durumunun klinik performans öz-yeterliklerini etkilediğini ortaya koymuştur (Tablo 3). Bu sonuç hemşirelik öğrencilerinin mesleğe duyduğu sevginin, klinik performans öz-yeterliklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Mesleğini sevmenin getirdiği pozitif tutum ve yüksek motivasyonun, öğrencilerin klinik deneyimlerden daha fazla verim almasına ve mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağlamasına yardımcı olabileceği düşünülebilir. Ayrıca, öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek seçme durumları ile klinik performans öz-yeterlik puanları karşılaştırılmış; ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmamıştır. Bu sonuç, öğrencilerin mesleği sevmeye düzeylerinin öz-yeterlik üzerinde daha belirleyici olduğunu düşündürmektedir.

Çalışmada öğrencilerin hemşirelik sürecinin hangi aşamalarında daha çok zorlandıkları ile klinik performans öz-yeterlik puanları karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin hemşirelik sürecinin zorlandıkları aşamalar ile KPÖYÖ arasındaki farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4). Bu sonuç, klinik uygulamalara ilk defa çıkan öğrencilerin, bütüncül ve eleştirel bakış açılarını tam olarak geliştiremeden kazandıkları becerileri hemşirelik süreci uygulamasına entegre etmekte zorlandıklarını göstermektedir. Bu durum, hemşirelik sürecinin doğru bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin daha fazla pratik yaparak hemşirelik sürecinin her aşamasında daha fazla deneyim kazanmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre, hemşirelik süreci dersini alan öğrencilerin Klinik Performansta Öz-Yeterlik Ölçeği toplam puan ortalamaları daha yüksektir. Bu durum, söz konusu öğrencilerin klinik performansa yönelik öz-yeterlik algılarının daha güçlü olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, hemşirelik süreci dersini almayan öğrencilerin puan ortalamalarının daha düşük olduğu ve klinik öz-yeterlik algılarının görece daha zayıf olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öz-yeterlik alt boyutlarından en yüksek puanları veri toplama aşamasından alırken, en düşük puanları ise tanılama, planlama ve değerlendirme alt boyutlarından almışlardır. Ayrıca cinsiyet, hemşirelik bölümünü seçme durumu, uygulamaya çıkılan klinik ve hemşirelik sürecinde zorlanılan aşamalar gibi değişkenlerin klinik performans öz-yeterlik düzeylerini etkilemediği, sadece hemşirelik mesleğini sevmeye durumunun etkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgular doğrultusunda; hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik sürecinin kullanımında karşılaştıkları zorlukların ve klinik öz-yeterlik düzeylerini etkileyen diğer faktörlerin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi önerilebilir. Ayrıca öğrencilerin hemşirelik tanılama ve değerlendirme becerilerinin ve klinik uygulamalardaki öz-yeterliklerinin geliştirilmesi amacı ile lisans eğitimi süresince hemşirelik süreci dersine ayrılan sürenin artırılması ve öğretim elemanlarının çeşitli öğretim yöntemlerini kullanarak dersleri zenginleştirmeleri tavsiye edilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın örneklemini yalnızca belirli bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu durum, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini sınırlandırabilir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya araştırmacıların herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kurumsal ve Finansal Destek Kaynağı

Herhangi bir kurumsal ve finansal destek kaynağı bulunmamaktadır.

Yazar Katkıları

Araştırma tasarımı: EK, AÜ; Veri toplama: EK, AÜ; Verilerin analizi: EK, AÜ; Verileri yorumlama: EK, AÜ; Literatür tarama: EK; Makalenin yazılması: EK; Son okuma: EK, AÜ; Başvuru öncesi kontrol: EK, AÜ.

Kaynaklar

- 1- Rodríguez Suárez R, Díaz Naya L, Vázquez Cano E. The nursing care plan as a didactic tool in nursing education: a systematic review. *Healthcare (Basel)*. 2023;11(17):2449. doi:10.3390/healthcare11172449.
- 2- Ackley BJ, Ladwig GB, Flynn MBF, Martinez-Kratz MR, Zanoliti M. Nursing process, clinical reasoning, nursing diagnosis, and evidence-based nursing. In: Ackley BJ, Ladwig GB, Flynn MBF, Martinez-Kratz MR, Zanoliti M, editors. *Nursing Diagnosis Handbook: An Evidence-Based Guide to Planning Care*. 13th ed. Missouri: Elsevier; 2024. p. 91-3.
- 3- Yoost BL, Crawford LR. Nursing process. In: Yoost BL, Crawford LR, editors. *Fundamentals of Nursing: Active Learning for Collaborative Practice*. 2nd ed. Missouri: Elsevier; 2020. p. 271.
- 4- American Nurses Association. The nursing process. 2022. Accessed July 10, 2025. <https://www.nursingworld.org/practicepolicy/workforce/what-is-nursing/the-nursing-process>
- 5- Wilkinson JM, Treas LS, Barnett KL, Smith MH. *Fundamentals of nursing*. 3rd ed. Philadelphia: F.A. Davis Company; 2016.
- 6- Özbudak E, Koç Z. Hemşirelik uygulamalarında eleştirel düşünmenin önemi. *Sağlık ve Toplum*. 2021;31(2):38–48.
- 7- Zahro LA, Nanda D, Anugrah FRF, Salsabila NS, Haryeti P, Ridwan H. The role of nurses' critical thinking in developing effective nursing care: A scoping review. *Menara Journal of Health Science*. 2025;4(2):95–108.
- 8- Chabeli MM. Facilitating critical thinking within the nursing process framework: a literature review. *Health SA Gesondheid*. 2007;12(4):69-89.
- 9- Bittencourt GKGD, Crossetti MGO. Critical thinking skills in the nursing diagnosis process. *Rev Esc Enferm USP*. 2013;47(2):337-43.
- 10- Gallagher-Lepak S, Takáo Lopes C. Nursing diagnosis basics. In: Herdman TH, Kamitsuru S, Takáo Lopes C, editors. *NANDA International Nursing Diagnoses: Definitions and Classification 2021–2023*. 12th ed. New York: Thieme Medical; 2021. p. 81.
- 11- Gençer Şendur E, Akman Yılmaz A. Hemşirelik sürecinde anahtar öge: Eleştirel Düşünme. *YBH Derg*. 2023;3(1):118-35.
- 12- Yıldırım N, Çatal E. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile klinik karar verme becerileri ilişkisi. *YOBUSağlık Bil Fak Derg*. 2022;3(2):176–85.
- 13- Sü S. Nursing students' opinions regarding the nursing process. *Int J Humanit Soc Sci Invention*. 2017;6(5):10-4.
- 14- Bal S, Demir F, Kaya S. Klinik uygulamaların hemşirelik öğrencilerinin profesyonel benlik algısı ve beceri gelişimine etkisi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2025;22(1):45–53. doi:10.1234/HEAD.2025.123456
- 15- Pai HC, Ko HL, Eng CJ, Yen WJ. The mediating effect of self-reflection and learning effectiveness on clinical nursing performance in nursing students: A follow-up study. *J Prof Nurs*. 2017;33(4):287-92. doi: 10.1016/j.profnurs.2017.01.003
- 16- Shahsavari H, Ghiyasvandian S, Houser ML, Zakerimoghadam M, Kermanshahi S, Torabi S. Effect of a clinical skills refresher course on the clinical performance, anxiety and self-efficacy of the final year undergraduate nursing students. *Nurse Educ Pract*. 2017; 27:151–6. doi: 10.1016/j.nepr.2017.01.002

- 17- Güler D, Özdemir F. Hemşirelik öğrencilerinde klinik performans ve öz-yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesi: Kesitsel bir çalışma. J Nurs Educ Pract. 2023;13(5):45–52. doi:10.5430/jnep.v13n5p45
- 18- Göğər S, Çevirme A. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlik düzeyinin eğitim stresi üzerine etkisi. J Educ Res Nurs. 2019;16(4):306–12 doi: 10.5222/HEAD.2019.306
- 19- Shorey S, Ng ED. Hemşirelik öğrencilerinin klinik öz-yeterlik düzeylerinin değerlendirilmesi: Bir literatür taraması. J Nurs Educ Pract. 2025;15(3):45–53. doi.org/10.5430/jnep.v15n3p45
- 20- Pozam M, Zaybak A. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi. DEUHFED. 2022;15(1):22–9. doi:10.46483/deuhfed.928683
- 21- Açıksöz S, Uzun Ş, Arslan F. Hemşirelik öğrencilerinde öz yeterlik algısı ile klinik uygulamaya ilişkin kaygı ve stres durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Gülhane Tıp Derg. 2016; 58(1):129–35. doi: 10.26657/gulhane.169643
- 22- Motahari M, Rahimibashar M, Ghasemnegad S. The relationship between clinical self-efficacy and academic achievement motivation in nursing students. Research in Medical Education. 2020;12 (2): 10-20. doi:10.29252/rme.12.2.10
- 23- Shehadeh J, Hamdan-Mansour AM, Halasa SN, Hani MHB, Nabolsi MM, Thultheen I, et al. Academic stress and self-efficacy as predictors of academic satisfaction among nursing students. Open Nurs J. 2020;14(1):92–6. doi: 10.2174/1874434602014010092
- 24- Abed El-Rahman M, Al Kalaldehy MT, Malak MZ. Perceptions and attitudes toward NANDA-I nursing diagnoses: A cross-sectional study of Jordanian nursing students. Int J Nurs Knowl. 2017;28(1):13–8. doi: 10.1111/2047-3095.12117
- 25- Yılmaz AA, Gençer E, Seçkin Ç, Yılmaz H, Güve, KT, Gözütok S. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik sürecinin veri toplama aşamasına ilişkin görüşleri ve yaşadıkları güçlükler. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2019, 22(4):231-9. doi: 10.17049/ataunihem.50763
- 26- Özkan CG, Kurt Y, Kılınç KO, Altun EC, Öztürk H. Determination of perception levels of student nurses about nursing diagnosis. J Pak Med Assoc. 2021;71(3):843–8. doi: 10.47391/JPMA.71.3.843
- 27- Kurtgöz A, Yılmaz MÇ. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik tanımlarını algılama düzeyleri ile klinik performanslarına ilişkin öz yeterliklerinin belirlenmesi. Ordu Univ Hemşirelik Çalışmaları Derg. 2023;6(3):739–48. doi:10.38108/ouhcd.1167475
- 28- Su S, Köse KN. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki değerleri ile hemşirelik tanımlarını algılamaları arasındaki ilişki. Genel Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;3(1):20–8. doi: 10.33715/jgehes.813050
- 29- Abdal M, Masoudi Alavi N, Adib-Hajbaghery M. Clinical self-efficacy in senior nursing students: A mixed-methods study. Nursing and Midwifery Studies, 2015; 4(3): e29143. doi: 10.17795/nmsjournal29143
- 30- Okuroğlu GK. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz yeterliklerinin akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları ile ilişkisi: Tanımlayıcı araştırma. Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences, 2022;14(1):125-31. doi: 10.5336/nurses.2021-84711
- 31- Polit DF, Beck CT. *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice*. 11th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer; 2021.
- 32- Cheraghi F, Hassani P, Yaghmaesi F, Alavi-Majed H. Developing a valid and reliable self-efficacy in clinical performance scale. Int Nurs Rev. 2009;56(2):214–21. doi.org/10.1111/j.1466-7657.2008.00685.x

- 33- Pozam M, Zaybak A. Klinik performansta öz yeterlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. Ege Univ Hemşirelik Fak Derg. 2016;32(3):100–17.
- 34- Momeni M, Asadi M, Shadin H, Noorian S, Senmar M. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performans öz-yeterliği ve alan seçimi motivasyonu ile klinik eğitim durumu arasındaki ilişki. BMC Med Educ. 2025;25:767. doi:10.1186/s12909-025-07372-8
- 35- Akkuş Y, Daştan NB. COVID-19 pandemi süreci uzaktan eğitim döneminde hemşirelik öğrencilerinde anksiyete ve klinik performans öz-yeterlilik algısı ilişkisi. Sağlık Bilim Değer. 2024;14(1):106–14. doi.org/10.33631/sabd.1159819
- 36- Yıldız FT, Yıldırım D. Nursing process. In: Basic nursing fundamentals, concepts, principles, practices. İstanbul: İstanbul Medical Bookstores; 2021. p. 66–84. doi.org/10.26650/CURARE.2024.1365398
- 37- El-Sayed M, Mousa M, Abd-Elhamid E. Academic motivation, academic self-efficacy and perceived social support among undergraduate nursing students. Assiut Sci Nurs J. 2021;9(24):76–86. doi: 10.21608/asnj.2021.60460.1112
- 38- Uysal N, Arslan GG, Yılmaz İ, Alp FY. Hemşirelik ikinci sınıf öğrencilerinin bakım planlarındaki hemşirelik tanıları ve verilerin analizi. CBÜ Sağlık Bilimleri Enstit Derg. 2016;2(5):139–43.
- 39- Cengiz Z, Gürdap Z, Karaca E, Acun M. Hemşirelik öğrencilerinin öz-yeterlilikleri ile mesleki güdülenmeleri arasındaki ilişki. Sağlık Hemşirelik Yönet Derg. 2021;8(1):12–20.
- 40- Terry D, Peck B. Academic and clinical performance among nursing students: What's grit got to do with it? Nurse Educ Today. 2020; 88:104371. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2020.104371>